

Міністерство освіти і науки України

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

Матеріали X Міжнародної
науково-практичної конференції

13 травня 2026 р.

Полтава
2026

УДК 338.24.012.4(477)-056.81”364”

Сорокіна Діана Андріївна, Кунах Вікторія Сергіївна,

студентки

Науковий керівник: Білько Станіслав Сергійович,

доктор філософії, старший викладач

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

БІЗНЕС-КЛІМАТ УКРАЇНИ ОЧИМА МОЛОДІ: ВИКЛИКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах повномасштабної агресії підприємницька діяльність трансформувалася з суто економічного інструменту на фундамент національної стійкості, де кожен новий стартап чи малий бізнес виступає запорукою фінансової автономності та ресурсної мобільності країни. Розвиток приватного сектору є критично важливим для забезпечення економічної безпеки держави, оскільки він стимулює створення робочих місць, наповнює бюджети всіх рівнів та сприяє впровадженню інноваційних рішень, адаптованих до кризових реалій. Саме гнучкість та креативність молодих підприємців дозволяють інтегрувати українську економіку в глобальні ланцюги доданої вартості навіть під час воєнного стану, що робить питання підтримки молодіжного бізнесу не просто актуальним, а стратегічно пріоритетним для збереження суверенітету та майбутнього відновлення.

Бізнес-клімат України в умовах воєнного стану формується під впливом сукупності економічних, інституційних, безпекових та соціальних факторів, які безпосередньо визначають можливості ведення підприємницької діяльності [1, 2]. Повномасштабне вторгнення суттєво трансформувало середовище функціонування бізнесу, створивши нові виклики. Згідно аналітичних даних за 2024 рік бізнес сигналізує про наявність трьох ключових проблем: непередбачуваність розвитку ситуації в країні (60,8%), непередбачувані дії держави (58,9%) та відсутність достатньої кількості платоспроможних клієнтів на внутрішньому ринку (51%). Деяко відстають від основних викликів відсутність достатньої кількості кваліфікованих працівників (50,3%) та відсутність капіталу (33,8%) (рис 1).

Економічна та інституційна складові бізнес-клімату для молоді в умовах війни характеризуються критичною нестабільністю, дефіцитом ресурсів та відчуттям правової незахищеності. Різне падіння купівельної спроможності, руйнування інфраструктури та нівелювання заощаджень інфляцією роблять вихід на ринок для новачків майже неможливим, а традиційне кредитування залишається недоступним [3]. На цьому тлі інституційне середовище сприймається як вороже та надмірно бюрократизоване: складність доступу до фінансування та високі податкові ризики змушують молодь шукати шляхи виживання поза офіційним полем.

Попри значний перелік ризиків, воєнний стан парадоксальним чином генерує нові підприємницькі можливості, частина яких є особливо доступною саме для молоді. Зокрема, спостерігається зростання кількості нових підприємств, особливо у сферах ІТ, електронної комерції та креативних індустрій, де бар'єри входу є відносно низькими. Важливою тенденцією є також розвиток так званого «патріотичного бізнесу», коли підприємницька діяльність поєднується із соціальною відповідальністю та підтримкою держави. Це формує нову модель бізнес-культури, орієнтовану не лише на прибуток, а й на суспільну користь. Важливими прикладами такої активності є розвиток MilTech-стартапів (3D-друк деталей, розробка ПЗ), запуск сервісів енергонезалежності (мобільні рішення з живлення) та вихід локальних брендів на міжнародні маркетплейси [2, 4]. Це

формує нову модель бізнес-культури, орієнтовану не лише на прибуток, а й на суспільну користь.

Рис. 1. Ключові перешкоди розвитку бізнесу в Україні

Джерело: побудовано авторами за даними [2, 3]

Отже, бізнес-клімат України в умовах воєнного стану є складним і суперечливим, що поєднує високі ризики та нові можливості для розвитку. Основними проблемами залишаються безпекові загрози, економічна нестабільність, обмежений доступ до фінансових ресурсів та дефіцит кадрів. Водночас, молодь демонструє здатність адаптуватися до нових умов, використовуючи цифрові інструменти та інноваційні підходи до ведення бізнесу. У таких умовах особливо важливою є підтримка молодіжного підприємництва з боку держави через розширення грантових програм, спрощення регуляторних процедур та створення сприятливого середовища для розвитку бізнесу. Незважаючи на негативні фактори, саме молодь сьогодні має реальні можливості для створення та розвитку власної справи, що є важливим чинником відновлення України.

Література

1. Onyshchenko, S., Bilko, S., Yanko, A., Sivitska, S. (2023). Business Information Security. Lecture Notes in Civil Engineering Vol. 299. Cham: Springer, 769–778. doi: https://doi.org/10.1007/978-3-031-17385-1_65.
2. Глушко А.Д. Деретуляція бізнес-середовища в Україні в умовах воєнного стану. Економічна безпека: держава, регіон, підприємство: Матеріали Міжнародної науковопрактичної Інтернет-конференції, 29 вересня 2022 р. Полтава: НУПП, 2022. С. 24–27 (215 с.).
3. Стан та потреби малого і середнього підприємництва в Україні: аналітичний звіт. – Дія.Бізнес, 2024. URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/analitika> (дата звернення: 24.04.2026).
4. Гайдук А. Б. Молодіжне підприємництво в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку в умовах війни // Економіка та суспільство. 2023. № 51. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2491> (дата звернення: 24.04.2026).
5. Мельник Т. Український бізнес в умовах війни: сучасний стан, проблеми та шляхи їх вирішення // Journal of Innovations and Sustainability. 2023. Vol. 7, No. 3. DOI: <https://doi.org/10.51599/is.2023.07.03.07> (дата звернення: 24.04.2026).

УДК 338.246.027:314151.3-054.72-045.24

*Білько Станіслав Сергійович¹⁸,
доктор філософії, старший викладач
Расторгуєва Анюта Сергіївна,
студентка,*

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЕКОНОМІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ СТИМУЛЮВАННЯ ЗВОТНОЇ МІГРАЦІЇ МОЛОДІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Сучасна міграційна криза, спричинена повномасштабним вторгненням росії в Україну, формує загрози для збереження трудового потенціалу країни. За даними ЦЕС (Центр економічної стратегії), станом на початок 2026 року закордоном перебуває близько 5,6 млн українських громадян, з яких щонайменше кожен п'ятий мігрант є представником молоді (громадяни віком від 14 до 35 років) [1]. Швидка інтеграція молоді у ринки праці інших країн збільшує ймовірність безповоротної втрати цих спеціалістів, провокуючи структурні дисбаланси на внутрішньому ринку праці та прискорене старіння нації. Саме тому задля запобігання поглибленню міграційної кризи, пріоритетним напрямом державної політики має стати впровадження економічних інструментів стимулювання повернення представників молоді, що виїхали за кордон.

Реалізація зазначеної мети передбачає використання таких економічних інструментів, як заохочення до повернення через фінансові програми підтримки та підвищення рівня заробітних плат, що залишається вирішальною умовою і послаблює фінансові бар'єри для повернення в Україну [2]. Важливо розуміти, що, запропонувавши молоді одноразову виплату за повернення, бажаного ефекту не настане. Згідно з дослідженнями ОЕСР (Організації економічного співробітництва та

---

¹⁸ Тези підготовлено в межах виконання НДР молодих учених «Інформаційна, економічна та правова безпека молоді в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України», державний реєстраційний номер 0126U000633